

TANGAZO LA SERIKALI NA. 919 la tarehe 22/12/2023

**SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA YA WILAYA),
(SURA YA 287)**

SHERIA NDOGO

(Zimetengenezwa chini ya kifungu cha 153(1)(b))

SHERIA NDOGO YA KUZUIA NA KUDHIBITI SUMUKUVU YA HALMASHAURI YA WILAYA
YA KIBONDO YA MWAKA 2023

- Jina 1. Sheria Ndogo hii itaitwa Sheria Ndogoya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo ya Mwaka 2023.
- Matumizi 2. Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo.
- Tafsiri 3. Katika Sheria Ndogo hii, isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo-
“Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni afisa yeyote wa Halmashauri aliyeteuliwa na Mkurugenzi kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo;
“kanuni bora za kilimo” maana yake ni uandaaji wa shamba kwa usahihi, upandaji mbegu bora kwa wakati na kwa nafasi sahihi, upaliliaji, utumiaji mbolea kwa usahihi, udhibiti wa wadudu na wanyama waharibifu, uvunaji na hifadhi sahihi ya mazao;
“kilimo” maana yake ni shughuli ya uzalishaji wa mazao;
“mkulima” maana yake ni mtu, taasisi, kampuni au kikundi cha watu anayejihusisha na shughuli za kilimo;

- “mfanyabiashara” maana yake ni taasisi, kampuni, kikundi cha watu au mtu binafsi anayejihusisha na shughuli za kuuza au kununua mazao ya kilimo;
- “Mkurugenzi” Maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo au afisa yeyote aliyeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;
- “mazao” maana yake ni punje zinazotokana na mmea wa mhindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi na mazao ya mizizi yatokanayo na mihogo na viazi;
- “kuvu” maana yake ni ukungu unaoota kwenye mazao;
- “sumukuvu” maana yake ni sumu zinazozalishwa na kuvu wanao ota kwenye mazao;
- “uhifadhi” maana yake ni utaratibu wa kutunza mazao katika sehemu ambayo haisababishi mazingira ya uotaji wa kuvu;
- “ukaushaji” maana yake ni taratibu sahihi za kupunguza unyevu kwenye mazao kwa ajili ya matumizi au uhifadhi;
- “usindikaji” maana yake ni hatua ya uchakataji wa zao kwa lengo la kuongeza thamani;
- “uvunaji” maana yake ni uondoaji wa mazao kutoka kwenye mmea baada ya kukomaa au kukauka;
- “viashiria vya sumukuvu” maana yake ni dalili zinazoonyesha uwepo wa sumukuvu kwenye mazao ya mahindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi zilizovunjika, na mazao ambayo hayajauka vizuri;
- “viuatilifu” maana yake ni sumu ya kuua au kuzuia wadudu waharibifu wa mazao.

Uratibu na
usimamizi
wa shughuli
za kilimo
na udhibiti
wa
sumukuvu

4.-(1) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kuratibu na kusimamia shughuli za kilimo ndani ya eneo la Halmashauri kwa lengo la kuzuia na kudhibiti sumukuvu.

(2) Bila kuathiri masharti ya aya ndogo ya (1), Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kufanya ukaguzi katika mashamba, vyombo vya usafirishaji wa mazao, maghala, kiwanda na eneo la usindikaji kwa lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Uandaaji
wa shamba

5. Mtu yeyote anayekusudia kulima, atapaswa kuzingatia misingi ifuatayo:

- (a) kufuata njia sahihi za uandaaji wa shamba;
- (b) kutayarisha shamba kwa wakati; na
- (c) kutochoma moto wakati wa uandaaji wa shamba.

Upandaji
wa mazao

6. Mtu yeyote atakayepanda mazao atapaswa kuzingatia njia sahihi za upandaji kama ifuatavyo:

- (a) kutumia mbegu bora;
- (b) kupanda mara tu mvua za kupandia zinapoanza kunyesha; na
- (c) kupanda kwa nafasi sahihi.

Utunzaji wa
mazao
shambani

7. Mtu yeyote aliyepanda mazao atapaswa kuyatunza kwa kuzingatia njia sahihi za utunzaji wa mazao kama ifuatavyo:

- (a) kutumia mbolea;
- (b) kupalilia kwa wakati; na
- (c) kudhibiti magonjwa, wadudu na wanyama waharibifu.

Uvunaji wa
mazao

8. Mtu yeyote atakayevuna mazao atapaswa kuvuna kwa kuzingatia kanuni bora za uvunaji kama ifuatavyo:

- (a) kuvuna mara baada ya mazao kukomaa au kukauka;
- (b) kusafirisha na kuhifadhi mazao vizuri; na
- (c) kusafisha shamba baada ya kuvuna.

Ukaushaji
wa mazao

9. Mtu yeyote atakayevuna mazao anapaswa kuyakausha kwa kutumia njia sahihi mara tu baada ya

kuvuna kama ifuatavyo:

- (a) kutumia njia za asili zisizoruhusu kuvu kuota;
- (b) kutumia maturubai, mikeka na vichanja vinavyozuia uchafuzi wa mazao; na
- (c) kukausha kwa njia yoyote sahihi itakayoelekezwa na wataalamu.

Uhifadhi
wa mazao

10.-(1) Mtu yeyote atawajibika kuhifadhi mazao kwa kutumia njia sahihi za asili au za kisasa ambazo zitazuia kuota kwa kuvu.

(2) Njia sahihi zinazopaswa kutumika kuhifadhi mazao ni pamoja na:

- (a) mifuko isiyopitisha hewa;
- (b) magunia ya kawaida kwa ajili ya mazao yaliyowekwa viuatilifu;
- (c) kihenge na kichanja bora cha asili;
- (d) silo au pipa maalumu;
- (e) ghala bora lililo safi;
- (f) kutumia viuatilifu kwenye mazao kwa kuzingatia ushauri wa kitaalamu; au
- (g) njia nyingine kadri itakavyoshauriwa na wataalamu.

Wajibu wa
Halmashauri

11.-(1) Katika utekelezaji wa Sheria Ndogo hii, Halmashauri itakuwa na wajibu wa:

- (a) kuhamasisha na kutoa elimu ya uzalishaji na usimamizi wa mazao;
- (b) kuhamasisha uhifadhi wa mazao katika eneo au mahala salama ili kuepuka uchafuzi wa sumukuvu;
- (c) kuweka mazingira wezeshi ya upatikanaji wa pembejeo za kilimo;
- (d) kutunza kumbukumbu za mashamba yote ya mazao ya kilimo katika Kata na Vijiji ili kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
- (e) kuanzisha, kuendeleza mashamba darasa na vituo

maalumu kwa ajili ya kutolea mafunzo ya udhibiti wa sumukuvu;

- (f) kuanzisha na kuhamasisha wakulima na wadau wengine kujenga sehemu za kuhifadhi mazao; au
- (g) kuandaa vituo maalumu vya kuuza na kununua mazao.

(2) Bila kuathiri masharti ya aya ndogo ya (1), Halmashauri inaweza kumteua Afisa Mwidhiniwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Wajibu wa mkulima

12. Kila Mkulima atakuwa na wajibu ufuatao:

- (a) kufanya shughuli za kilimo kwa kuzingatia kanuni bora za kilimo na usimamizi wa mazao kabla na baada ya kuvuna;
- (b) kutoa taarifa kwa Halmashauri kuhusu uwepo wa dalili za kuvu katika mazao; na
- (c) kushiriki mafunzo yaliyoandaliwa na Halmashauri ya kudhibiti sumukuvu na kutekeleza ujuzi uliopatikana kwenye mafunzo hayo.

Wajibu wa msafirishaji

13. Mtu yeyote anayesafirisha mazao anapaswa kuhakikisha vifungashio na vifaa anavyotumia kusafirisha mazao ni vikavu au visivyoruhusu maji au unyevu na vumbi kuingia ndani ili kuepusha kuvu kuota kwenye mazao.

Wajibu wa mfanyabiashara

14. Kila mfanyabiashara wa mazao atakuwa na wajibu wa kuhakikisha ananunua au anahifadhi au anasafirisha au kuuza mazao ambayo hayana viashiria vya sumukuvu kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo hii.

Wajibu wa msindikaji

15. Kila msindikaji atakuwa na wajibu wa kusindika mazao ambayo hayana viashiria vya sumukuvu kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo

hii.

Makosa na
adhabu

16. Mtu yeyote ambaye:

- (a) atashindwa kuandaa, kupanda, kutunza shamba na mazao kwa usahihi;
- (b) atashindwa kuvuna kwa wakati mara baada ya mazao kukomaa;
- (c) atashindwa kuondoa kwa wakati mazao shambani baada ya kuvuna;
- (d) ataanika mazao kwenye udongo, vumbi au mchanga;
- (e) atakausha mazao katika mazingira yanayoweza kusababisha sumukuvu;
- (f) atatumia viuatilifu vilivyozuiliwa kutumika kwenye mazao;
- (g) atauza mazao yenye viashiria vya sumukuvu;
- (h) atasafirisha mazao kwa njia zitakazosababisha mazingira ya kuvu kuota;
- (i) atatumia mazao yenye viashiria vya sumukuvu wakati wa usindikaji; au
- (j) atatenda jambo lolote linalokiuka masharti ya Sheria Ndogo hii,

atakuwa ametenda kosa na endapo atapatikana na hatia atatozwa faini isiyopungua shilingi elfu hamsini na isiyozidi shilingi laki tatu au kutumikia kifungo kisichozidi miezi kumi na miwili jela au adhabu zote mbili kwa pamoja.

Kufifilisha
kosa

17. Mkurugenzi anaweza kumtoza mtu yeyote aliyetenda kosa chini ya Sheria Ndogo hii kiasi kisichozidi shilingi elfu hamsini iwapo mkosaji atakiri kosa kwa hiari na kuwa tayari kujaza fomu maalumu iliyoambatishwa kwenye Jedwali la Pili la Sheria Ndogo hii.

*Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya
Kibondo*

Tangazo La Serikali Na. 919 (Linaendelea)

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya aya ya 14 na 15)

VIASHIRIA VYA SUMUKUVU

Na.	AINA YA MAZAO	HALI YA UNYEVU AU KUVU	MWONEKANO WA PUNJE
1	Mahindi	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu - rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo
2	Karanga	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu – rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo

Tangazo La Serikali Na. 919 (Linaendelea)

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya aya ya 17)

FOMU YA KUFIFILISHA KOSA

Mimi Nakiri KWA HIARI YANGU MWENYEWE mbele ya.....ambaye ni Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo kwamba mnamo tarehe.....ya Mwezi..... Mwaka nilitenda kosa la kukiuka masharti ya aya ya ya Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo ya Mwaka 2023.

Kwa mamlaka aliyopewa Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo, Niko tayari kulipa kiasi cha Shilingi..... kwa ajili ya kufifilisha Kosa nililotenda chini ya Sheria Ndogo ya Usafi wa Mazingira ninaodaiwa pamoja na faini.

NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA MIMI MWENYEWE KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU.

Leo tarehe.....ya Mwezi.....Mwaka.....

Jina.....Saini.....

MBELE YANGU:

Jina.....

Wadhifa.....

Saini.....

Tarehe.....

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo

Tangazo La Serikali Na. 919 (Linaendelea)

Lakiri ya Halmashauri ya Wilaya Kibondo imebandikwa kwenye sheria Ndogo hizi kufutia azimio lililopitishwa katika kikao cha Baraza la Madiwani la Halmshauri ya Wilaya ya Kibondo uliofanyika Tarehe 31 mwezi 01 Mwaka 2023

DIOCLES M. RUTEMA
Mkurugenzi Mtendaji (W)
Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo

HABILI C. MASEKE
Mwenyekiti
Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo

NAKUBALI,

Dodoma,
31 Oktoba, 2023

MOHAMED OMARI MCHENGERWA (MB)
Waziri wa Nchi – Ofisi ya Rais,
(Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa)